

Περιεχόμενα

editorial

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Αθηνά Αθανασίου - Ο αντιφασιστικός αγώνας είναι απαραίτητο να συμπεριλάβει ζητήματα που αφορούν το φύλο και τη σεξουαλικότητα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το ΙΝΠ παρουσιάζει: «Θεωρία στον αέρα»

Ετήσια συνέλευση του δικτύου transform!

Η εμπάθυνση των διαιρέσεων στην Ευρώπη και η ανάγκη για μια ριζοσπαστική εναλλακτική στις πολιτικές της ΕΕ

Το νερό ως κοινό αγαθό: από τη θεωρία στην πράξη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Διημερίδα του Ινστιτούτου Νίκος Που-λαντζάς για το χρέος και τον παραγωγικό μετασχηματισμό

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Νερό, κοινό αγαθό

Περιοδικό transform! - τεύχος 12

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Σαν για να μας υπενθυμίσει τον κίνδυνο του νεοναζισμού στην Ελλάδα, η δολοφονία του Παύλου Φύσσα, στις 18 Σεπτεμβρίου, συνέπεσε με την έναρξη της διήμερης ετήσιας συνέλευσης των μελών του transform!, που φέτος έγινε στον Άλιμο. Η συνέλευση, για την οποία γράφει στο παρόν δελτίο ο Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος, εξέδωσε ανακοίνωση καταδίκης της δολοφονίας που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του δικτύου.

Την ανάγκη να συμπεριλάβει ο αντιφασιστικός αγώνας ζητήματα που αφορούν το φύλο και τη σεξουαλικότητα, ως θεμελιακές διαστάσεις του φασιστικού φαινομένου, τονίζει, μεταξύ άλλων, η αντιπρόεδρος του ΙΝΠ Αθηνά Αθανασίου, στη συνέντευξη που έδωσε στους Σταύρο Παναγιωτίδη και Παναγιώτη Πάντο. Στην ίδια συνέντευξη, τονίζεται η σημασία της φεμινιστικής πολιτικής για την Αριστερά και εκφράζεται η άποψη ότι αυτό το θέμα πρέπει να ενταχθεί στις δραστηριότητες του Ινστιτούτου τον επόμενο χρόνο.

Να δούμε βέβαια τι θα πρωτοκάνουμε το 2014, έτος διεξαγωγής τόσο των δημοτικών εκλογών όσο και των ευρωεκλογών. Ειδικά για τις δεύτερες, έχει ήδη αποφασιστεί η διοργάνωση από το transform! και το Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς (ΚΕΑ)

μεγάλου διεθνούς συνεδρίου για το χρέος. Το ΙΝΠ θα συμβάλει με όλες του τις δυνάμεις στην καλύτερη προετοιμασία αυτής της εκδήλωσης, ιδιαίτερα εφόσον αυτή διεξαχθεί στην Αθήνα. Άλλωστε, έχουμε ήδη την τεχνογνωσία από αντίστοιχο συνέδριο για το ίδιο θέμα που έγινε στις 10-12 Μαρτίου 2011, πάλι στην Αθήνα. Την τελική απόφαση για τον τόπο διεξαγωγής του συνεδρίου θα λάβει το 4ο συνέδριο του ΚΕΑ, που θα γίνει στη Μαδρίτη στις 13-15 Δεκεμβρίου. Όπως μας πληροφορεί ο Γιάννης Μπουρνούς στις «Ειδήσεις από την ευρωπαϊκή αριστερά», το ανωτέρω συνέδριο θα αποφασίσει επίσης αν αποδέχεται την ομόφωνη πρόταση της Συνόδου των Προέδρων του ΚΕΑ να είναι ο Αλέξης Τσίπρας υποψήφιος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς για τη θέση του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εφόσον αυτό συμβεί, θα πρόκειται για μια ξεχωριστή στιγμή για τον ΣΥΡΙΖΑ και γενικότερα την ευρωπαϊκή ριζοσπαστική αριστερά, αφού θα μας δοθεί η ευκαιρία να μεταδώσουμε σε όλη την Ευρώπη το μήνυμα περί της ανάγκης ενός ριζικού μετασχηματισμού της ΕΕ, με την εγκατάλειψη των ασκούμενων νεοφιλελεύθερων πολιτικών που επιβάλλει η αρχιτεκτονική της και, φυσικά, ο σημερινός πολιτικός συσχετισμός στα κράτη-μέλη.

Τους μήνες που πέρασαν, το Ινστιτούτο συνέχισε την ενασχόλησή του με τα κρίσιμο ζή-

τημα των δημόσιων αγαθών και κυρίως με το νερό, που αποτελεί έναν από τους πυλώνες των δραστηριοτήτων μας το τελευταίο διάστημα. Σ' αυτό το πλαίσιο, πραγματοποιήθηκαν δύο σημαντικές εκδηλώσεις με τον ίδιο τίτλο «Το νερό ως κοινό αγαθό: από τη θεωρία στην πράξη», για τις οποίες γράφει η Δώρα Κοτσακά-Καλαϊτζιδάκη η οποία έχει την κύρια ευθύνη στο ΙΝΠ για την παρακολούθηση αυτών των θεμάτων, σε συνεργασία με τον Παναγιώτη Πάντο. Η πρώτη εκδήλωση έγινε στις 19 Οκτωβρίου στην Αθήνα, με διακεκριμένη ομιλήτρια την Αν λε Στρατ, αντιδήμαρχο Παρισιού και πρόεδρο της δημοτικής εταιρείας Eau de Paris και η δεύτερη στη Θεσσαλονίκη στις 21 Οκτωβρίου, σε συνεργασία με το Συντονιστικό Πολιτών και Φορέων «SOSτε το Νερό». Στην εκδήλωση της Θεσσαλονίκης βασικοί ομιλητές ήταν (πάλι) η Αν λε Στρατ και ο Οσμάν Οζγκιουβέν, δήμαρχος της πόλης Δικελί της Τουρκίας. Οι δύο προσκεκλημένοι μετέφεραν τις εμπειρίες τους από την δημόσια διαχείριση του νερού στις πόλεις τους, ιδιαίτερα χρήσιμες στον αγώνα που διεξάγουν στην Ελλάδα κινήματα, ΜΚΟ, δήμοι, πολιτικά κόμματα και οι συνδικαλιστές της ΕΥΔΑΠ και της ΕΥΔΑΘ, εκπρόσωποι των οποίων ήταν παρόντες και μίλησαν και στις δύο εκδηλώσεις. Να υπενθυμίσουμε εδώ ότι οι υπηρεσίες ύδρευσης στο Παρίσι είχαν παραδοθεί, το 1984, στις γαλλικές πολυεθνικές εταιρείες Suez και

Veolia, με καταστροφικά οικονομικά αποτελέσματα και μεγάλη αύξηση της τιμής του νερού και επανήλθαν στον δήμο το 2010, μετά από διαπραγματεύσεις.

Στις δραστηριότητες του ΙΝΠ για το νερό πρέπει να προστεθεί και η έκδοση από το Ινστιτούτου, σε συνεργασία με τη Νήσο, του βιβλίου «Νερό, κοινό αγαθό», με κείμενα των D. Hachfeld, Ph. Terhorst, O. Hoedeman και Γιώργου Ευσταθόπουλου και επιμέλεια της Δώρας Κοτσακά-Καλαϊτζιδάκη.

Μια και αναφερόμαστε στις εκδόσεις, σας ενημερώνουμε ότι κυκλοφόρησε η ελληνική έκδοση του 12ου τεύχους του ευρωπαϊκού περιοδικού transform! με τίτλο «Ευρώπη: Πρώτα οι λαοί», ως συνήθως με πολύ ενδιαφέροντα άρθρα. Και τα δύο προαναφερθέντα βιβλία μπορείτε να τα προμηθευτείτε από τα κεντρικά βιβλιοπωλεία, αλλά και από τα γραφεία του Ινστιτούτου (Σαρρή 13, 2ος όροφος).

Η συμμετοχή του ΙΝΠ στον προβληματισμό που αναπτύσσεται στην Ελλάδα και διεθνώς για οικονομικά θέματα είναι διαρκής από την ίδρυσή του και συνεχίζεται με αυξημένη ένταση μετά την εκδήλωση της κρίσης. Ιδιαίτερα στενές είναι, παλαιόθεν, οι σχέσεις του Ινστιτούτου με τους Ευρωπαίους Οικονομολόγους για μια Εναλλακτική Οικονομική Πολιτική στην Ευρώπη. Η Έλενα Παπαδοπούλου και ο Γαβριήλ Σακελλαρίδης, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του

ΙΝΠ, γράφουν για το συνέδριο των Ευρωπαίων Οικονομολόγων με θέμα «Η εμβάθυνση των διαιρέσεων στην Ευρώπη και η ανάγκη για μια ριζοσπαστική εναλλακτική στις πολιτικές της ΕΕ», που έγινε στο Λονδίνο στις 20-22 Σεπτεμβρίου. Στο εν λόγω συνέδριο, πλην των δύο προαναφερθέντων, συμμετείχε και η Μαρίκα Φραγκάκη, επίσης μέλος του Δ.Σ.

Στο ίδιο πλαίσιο των θεμάτων που σχετίζονται με την οικονομία, το Ινστιτούτο οργανώνει, στις 29 και 30 Νοεμβρίου, μεγάλο συνέδριο για το χρέος και τον παραγωγικό μετασχηματισμό, στο οποίο μετέχουν διακεκριμένοι Έλληνες και ξένοι οικονομολόγοι. Το πρόγραμμα του συνεδρίου, που θα γίνει στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, θα αναρτηθεί εντός των επομένων ημερών στην ιστοσελίδα του ΙΝΠ, ενώ εκτεταμένη αναφορά θα γίνει στο επόμενο ενημερωτικό δελτίο.

Τα καλύτερα νέα τα αφήνουμε, ως συνήθως, για το τέλος. Από τις 29 Σεπτεμβρίου και κάθε Σάββατο, 11-12 το μεσημέρι, ο ραδιοφωνικός σταθμός «105,5 Στο Κόκκινο» μεταδίδει την εκπομπή «Θεωρία στον Αέρα: Έννοιες, Ιδέες, Κριτική». Όπως αναφέρει ο Σταύρος Παναγιωτίδης, η εκπομπή γίνεται με τη στήριξη του Ινστιτούτου Νίκος Πουланτζάς και σχεδιάζεται από προσωρινή ομάδα εργασίας, την οποία, μετά από απόφαση της Γραμματείας του ΙΝΠ, συ-

ντονίζει ο Μιχάλης Σπουρδαλάκης. Σας προτρέπουμε να ακούτε τις σαββατιάτικες εκπομπές, για τις οποίες μέχρι τώρα έχουμε ακούσει καλές κριτικές, και θα ήμασταν ευτυχείς αν μας στέλνατε τα σχόλιά σας για το περιεχόμενό τους.

Δυστυχώς, δεν κλείνουμε με καλά νέα: Λίγο πριν το editorial σταλεί για διόρθωση, έγινε γνωστή η είδηση της δολοφονίας δύο μελών της Χρυσής Αυγής έξω από τα γραφεία της οργάνωσης στο Νέο Ηράκλειο. Οι επόμενες ημέρες θα δείξουν αν αυτό το γεγονός μας εισάγει σε μια νέα περίοδο, πιο επικίνδυνη από αυτή που ζούμε.

Χ.Γο.

Συντακτική ομάδα: Χάρης Γολέμης, Σωτήρης Κοσκολέτος, Δώρα Κοτσακά - Καλαϊτζιδάκη, Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος, Βαγγία Λυσικάτου, Γιάννης Μπουρνούς, Σταύρος Παναγιωτίδης, Παναγιώτης Πάντος, Έλενα Παπαδοπούλου, Στέλιος Φωτεινόπουλος

Ο αντιφασιστικός αγώνας είναι απαραίτητο να συμπεριλάβει ζητήματα που αφορούν το φύλο και τη σεξουαλικότητα και μάλιστα όχι ως δευτερεύοντα ζητήματα αλλά ως θεμελιακές διαστάσεις του φαινομένου

*Αθηνά Αθανασίου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και
Αντιπρόεδρος του Ινστιτούτου
Νίκος Πουланτζάς.*

Πάντα επισημαίνουμε την ιδιαίτερη σημασία που έχουν οι ποικίλες διακρίσεις με άξονα το φύλο ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Η επιδείνωση της κρίσης έχει εντείνει αυτές τις διακρίσεις; Έχουν δημιουργηθεί νέες μορφές τους;

Η νεοφιλελεύθερη συνθήκη της κρίσης και της επισφάλειας προσφέρει εύφορο έδαφος για την περαιτέρω εδραίωση των εμπεδωμένων στην ελληνική κοινωνία διακρίσεων και ιεραρχιών που αφορούν το φύλο: οι γυναίκες στο ρόλο της οικιακής και αναπαραγωγικής εργασίας και οι άνδρες εγγυητές της κυ-

κλοφορίας του κεφαλαίου και θεματοφύλακες της τιμής του έθνους. Και όλοι και όλες μαζί πίσω ολοταχώς στις αξίες της «ελληνικής οικογένειας», στις αρχές του «οίκου», εκεί που η οικο-νομία (ως νομή του οίκου) αποκτά τη διττή έννοια του οικονομικού καταμερισμού της εργασίας και της ρύθμισης της σεξουαλικότητας και αναπαραγωγής. Εδώ χρειάζεται προσοχή: από τη μια πλευρά οι αλλαγές στον καταμερισμό της αμειβόμενης εργασίας πλήττουν τις γυναίκες, και, από την άλλη, στο πλαίσιο του διαχειριστικού λόγου της κρίσης εμπεδώνεται ο έμφυλος βιολογισμός της θυματοποίησης και οι γυναίκες γίνονται αντικείμενο ενός πατερναλιστικού προσεταιρισμού (ως «ευάλωτη ομάδα»). Ας αναλογιστούμε πώς οι «μόνες μητέρες» έφτασαν την εποχή της Θάτσερ να αποτελούν σύμβολο εξάρτησης (“nanny-state”), κοινωνικής μειονεξίας και κατάχρησης της «ευεργεσίας» του βρετανικού κράτους πρόνοιας, ή πώς οι Αφρο-αμερικανές μητέρες κατασκευάστηκαν ως επονοειδίστη ταυτότητα και δυσβάσταχτο φορτίο για το βορειοαμερικανικό ασφαλιστικό σύστημα.

Η νεοφιλελεύθερη διακυβέρνηση επιφέρει ριζικές αλλαγές στον καταμερισμό της αμειβόμενης εργασίας (αλλά και της επισφάλειας και της ανεργίας) κατά φύλο, ενώ βαθαίνει την ανισότητα και τη βία του σεξισμού και της ετεροκανονικότητας. Στην περσινή ετήσια διάλεξη στη μνήμη του Νίκου Πουλαντζά

(2012), η φεμινίστρια θεωρητικός Γκάγιατρι Σπίβακ υποστήριξε κάτι εξαιρετικά σημαντικό: ότι η αναπαραγωγική ετεροκανονικότητα αποτελεί θεμελιακή φόρμα και νόρμα του νεοφιλελευθερισμού, η οποία υπαγορεύει μορφές διαχείρισης της πολιτικής οικονομίας.

Συμφωνώντας απόλυτα μ’ αυτό, θεωρώ κρίσιμο να κατανοήσουμε ότι ο νεοφιλελευθερισμός είναι, εκτός από στρατηγική της καπιταλιστικής οικονομίας της αγοράς, και μια ευρύτερη νεοσυντηρητική τεχνική φρονηματικής διακυβέρνησης, στο επίκεντρο της οποίας βρίσκεται η ενεργοποίηση κανόνων που αφορούν, ταυτόχρονα και αδιάρρηκτα, τη θέση στην οικονομία της αγοράς, την ταυτότητα φύλου, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την εθνική ταυτότητα, την υγεία και την αρτιμέλεια. Ο νεοφιλελευθερισμός είναι μια όχι μόνο ταξικά αλλά και έμφυλα προσδιορισμένη καπιταλιστική κυβερνο-λογική: τόσο από την άποψη των έμφυλων ανισοτήτων που διέπουν την ανακατανομή του κεφαλαίου, όσο και από την άποψη της εδραίωσης νεοσυντηρητικών, σεξιστικών και ετεροκανονικών προϋποθέσεων της ιδιότητας του πολίτη.

Η επιρροή της Χρυσής Αυγής εδράζεται και σε μια σειρά από στερεοτυπικές αντιλήψεις, σεξιστικού χαρακτήρα, που στην Ελλάδα είναι κυρίαρχες. Η εναντίωση σε αυτές στήνει φράγματα στην αύξηση του ερείσματος

της Ακροδεξιάς. Πως μπορούμε να συνδυάσουμε αυτό το μέτωπο με τα υπόλοιπα στοιχεία επίθεσης προς τη ΧΑ; Μπορεί να γίνει κάποια ιεράρχηση;

Η πολιτική που παράγει πλεονάζοντες και απεγνωσμένους ανθρώπους χωρίς δικαιώματα, είναι σύμφυτη με την πολιτική του κοινωνικού εκφασισμού, του ρατσισμού, του σεξισμού και της ομοφοβίας. Η ΧΑ δεν είναι προϊόν της κρίσης, αλλά η μνημονιακή διαχείριση της κρίσης από το μπλοκ εξουσίας είναι η συνθήκη που επέτρεψε την εισδοχή του νεοναζισμού στην κυρίαρχη κοινοτοπία της πολιτικής. Είναι λοιπόν καίριας σημασίας σήμερα να πάμε πέρα από τους κλασικούς αυτοματισμούς του οικονομισμού και να βαθύνουμε τις επεξεργασίες μας για τη σχέση νεοφιλελευθερισμού, κρατικού ρατσισμού και κοινωνικού εκφασισμού. Σ' αυτό τον πλαίσιο, είναι απαραίτητο ο αντιφασιστικός αγώνας να συμπεριλάβει ζητήματα που αφορούν το φύλο και τη σεξουαλικότητα, και μάλιστα όχι ως δευτερεύοντα ζητήματα αλλά ως θεμελιακές διαστάσεις του φασιστικού φαινομένου.

Η υπαγωγή των γυναικών στο «φυσικό» ρόλο της οικιακής φροντίδας στο πλαίσιο του αποδεκατισμού του δημόσιου συστήματος φροντίδας, η ανασφάλιστη εργασία της οικιακής φροντίδας που αναλαμβάνουν μετανάστριες από τον παγκόσμιο νότο, οι αποκλεισμοί του οικογενειοκρατικού μοντέλου φροντίδας, η διαπόμπευση των

εξαρτημένων εκδιδόμενων γυναικών, ο νεοναζιστικός όχλος να ουρλιάζει με μίσος «ξεσκισμένες αδερφές» έξω από το θέατρο Χυτήριο, η απαγόρευση της τηλεοπτικής προβολής του spot του Athens Pride 2013 από το ΕΣΡ, τα ρατσιστικά πογκρόμ εναντίον των τρανς ατόμων από την Αστυνομία Θεσσαλονίκης προκειμένου «να βελτιωθεί η εικόνα της πόλης»: είναι όλα αποτυπώματα ενός αυταρχικού κράτους στην καρδιά του οποίου βρίσκεται η μικροπολιτική του ηθικού πανικού που αναζωογονεί διάφορες εκδοχές του δόγματος «πατρίς-θρησκεία-οικογένεια». Κι αυτό δεν είναι παράπλευρη απώλεια της κρίσης αλλά κρίσιμη στρατηγική διακυβέρνησης.

Η αποστροφή για τον/την άλλον/άλλη, με τη μορφή της ετοιμοπόλεμης εθνομαγκιάς, έχει κεντρική θέση στο λόγο και τις πρακτικές της νεοναζιστικής οργάνωσης. Το ίδιο και η υπογράμμιση του εθνικού ρόλου της μητρότητας. Διόλου τυχαίο, αφού ο έλεγχος του γυναικείου σώματος και της γυναικείας σεξουαλικότητας αποτελεί προϋπόθεση της εθνοφυλετικής καθαρότητας. Ο μισογυνισμός πάντοτε συνυφαίνεται με το εγκώμιο της γυναικείας «φύσης», που νομιμοποιεί τον περιορισμό των γυναικών στα «κατά φύση» καθήκοντα του φύλου τους, ως «μητέρες του έθνους».

Αυτή η ιδεολογία «πατάει» σε «πατροπαράδοτα» συντηρητικά αξιακά συστήματα που

προϋπήρχαν στην ελληνική κοινωνία. Στα συμφραζόμενα της κοινωνικής εξαθλίωσης και υπό τη αιγίδα της νεοφιλελεύθερης κυβερνο-λογικής, η επιχείρηση «αίμα-τιμή» (με τις προφανείς εθνοφυλετικές και έμφυλες συνδηλώσεις) αποκτά περαιτέρω ερείσματα και αξιώσεις νομιμοποίησης. Η νεοναζιστική ατζέντα, συγκλίνοντας με τη νεοφιλελεύθερη οικονομία της αγοράς, στηρίζεται στη βιοπολιτική λογιστική του αναλώσιμου ανθρώπινου σώματος.

Με δεδομένο ότι οι τελευταίες δεκαετίες χαρακτηρίζονται από την ανάδυση νέων μορφών ταυτοτήτων –χρησιμοποιείται ακόμη και ο όρος “πολυδιάσπαση”– μπορεί η συγκρότηση μιας νέου τύπου ηγεμονίας να στοχεύει στη δημιουργία ενός νέου ενιαίου πολιτικού και πολιτισμικού προτύπου ή πρέπει να βρούμε τους τρόπους με τους οποίους κάποια κρίσιμα στοιχεία θα ενσωματώνονται σε πολλούς διαφορετικούς ανθρωπότητες;

Πράγματι, το ζητούμενο σήμερα από την πλευρά της Αριστεράς είναι η συγκρότηση μιας νέου τύπου ηγεμονίας, μιας αντι-κυριαρχικής ηγεμονίας, θα έλεγα, η οποία θα συνίσταται στην κινητοποίηση και ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας. Η αξιακή στόχευση της Αριστεράς δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι η δημιουργία ενός «ενιαίου πολιτικού και πολιτισμικού προτύπου», αλλά η συστράτευση πολλαπλών συλλογικοτήτων, ιδεών, στάσε-

ων και υποκειμενικότητων. Το «ενιαίο» παραπέμπει στη λογική του «ενός» και προϋποθέτει αποκλεισμούς, ενώ το «πρότυπο» υποδηλώνει ορθοδοξίες. Έτσι, το αιτούμενο δεν είναι ένα ενιαίο και μονολιθικό συλλογικό υποκείμενο (π.χ., το υποτιθέμενο ενιαίο κοινωνικό υποκείμενο της εργατικής τάξης), ούτε και οι κλειστές, περιχαρακωμένες, αυτο-αναφορικές ταυτότητες, αλλά ένα νέο φαντασιακό κοινωνικών δεσμών και συσχετισμών με γνώμονα τη ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας και το βάθεμα της ισοελευθερίας.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η «ταυτότητα» δεν αποτελεί σταθερό και αμετάκλητο σημαίνον μιας οντολογικής κατηγορίας αλλά στρατηγική τοποθέτηση πολλαπλών υποκειμένων σε σχέση με ιστορικά και πολιτικά συμφραζόμενα. Ούτε αναφέρεται στην αυτάρκεια και αυταρέσκεια του ατομικιστικού εαυτού, αλλά συντίθεται κοινωνικά και εμπλέκεται σε σχέσεις εξουσίας που ρυθμίζουν ποιες μορφές και στάσεις ζωής περιλαμβάνονται ισότιμα στο πολιτικό πεδίο και στην αναγνωρίσιμη υποκειμενικότητα. Αυτή ακριβώς η κοινωνικά τοποθετημένη ενδεχομενικότητα των ταυτοτήτων μας καλεί να ασκούμε τη φαντασία μας ως προς τις δυνατότητες για εναλλακτικές –παροντικές ή μελλοντικές- επιτελέσεις τους. Γι' αυτό η προβληματοποίηση των ταυτοτήτων (ως ενιαίων, σταθερών, περιχαρακωμένων, θεμελιωμένων στη «φύση», κτλ) δεν ισοδυναμεί με αποκήρυξη της πολιτικής χρήσης τους. Η «ταυ-

τότητα» αποτελεί ταυτόχρονα όχημα των σχέσεων κυριαρχίας αλλά και πεδίο αντίστασης, αντικείμενο διαρκούς πολιτικής αντιδικίας.

Η αντιπρόταση στο νεοσυντηρητισμό που διέπει τη νεοφιλελεύθερη νόρμα του απολιτικού και καταναλωτικού ατομικισμού αλλά και οι συζητήσεις για ένα υποκείμενο συλλογικού αυτοκαθορισμού (βλ. τις θεωρητικές και πολιτικές επεξεργασίες περί «πλήθους», για παράδειγμα) πρέπει να λαμβάνουν υπόψη αυτές τις διαστάσεις. Η αξιακή επαν-επιπόνηση του πολιτικού πεδίου που επιζητούμε σήμερα ως αντίδοτο στη μεταπολιτική καμπή και κοινωνική καταστροφή που σηματοδοτεί το μνημονιακό καθεστώς αναφέρεται σε μια δημοκρατία με δήμο και έναν δήμο με διαφορές. Απαιτεί μια πολιτική πληθυντικών και έκκεντρων υποκειμένων που συνεχονται και συν-αρθρώνονται στη βάση μιας αγωνιστικής (αλλά όχι αναγκαστικά ομοιόμορφης) στάσης, ηθικής και διά-θεσης αναθέσμησης της κοινωνίας στην κατεύθυνση της ισότητας και της ελευθερίας των πολλών.

Πόσο αναπτυγμένες είναι στην Ελλάδα οι σπουδές φύλου; Το ΙΝΠ σχεδιάζει κάποιες πρωτοβουλίες για τα σχετικά ζητήματα;

Σε συνθήκες όπου το Πανεπιστήμιο εκβιάζεται από την επιχειρησιακή λογική της αγοράς που απαιτεί λίγους, καθαρούς, και, πάνω απ' όλα, προσοδοφόρους ακαδημαϊκούς κλάδους, οι

Σπουδές Φύλου (ΣΦ) συμπεριλαμβάνονται στα γνωστικά πεδία που εκλαμβάνονται ως «δευτερεύοντα», «αντι-παραγωγικά» και «περιττά». Ανήκουν δε στα κατεξοχήν «επικίνδυνα» πεδία, αφού η κριτική, ως διανοητική και πολιτική πρακτική που στερεί τις νόρμες από την οντολογική τους θεμελίωση, είναι στο επίκεντρο των ΣΦ, και γνωρίζουμε ότι η νεοφιλελεύθερη υπαγωγή της γνώσης στην επιχειρησιακή λογική αποστρέφεται την ετεροφροσύνη και υπονομεύει την κριτική σκέψη.

Οι ΣΦ και η φεμινιστική θεωρία, στην οργανική σύνδεσή τους με τα φεμινιστικά και κούήρ κινήματα, είναι από τα πιο ανανεωτικά θεωρητικο-πολιτικά ρεύματα των τελευταίων δεκαετιών. Εμπλέκονται ενεργά στην αναδόμηση αυτού που είναι δυνατό να φανταστούμε, να στοχαστούμε, να αρθρώσουμε και να αποτολήσουμε στο Πανεπιστήμιο και πέρα από αυτό. Η επαναστατικότητα των ΣΦ έγκειται στο ότι προβληματοποιούν την ίδια τη διαδικασία παραγωγής γνώσης, το τι μετράει ως γνώση και ποιοι/ποιες λογίζονται ως υποκείμενα γνώσης. Φανταστείτε πόσο «επικίνδυνο» είναι αυτό για ένα πλαίσιο που μετατρέπει τη γνώση σε εμπόρευμα. Η μελέτη του φύλου δεν αποτελεί απλώς και μόνο θεματική. Είναι θεωρητικοπολιτική σκευή της σύγχρονης κοινωνικής και πολιτισμικής θεωρίας που αφορά την έννοια του πολιτικού, τη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισότητα, τη διαφορά, την πολιτική πράξη, την αντίσταση, τη

συγκρότηση του υποκειμένου, την πολιτική της γνώσης, την ιδιότητα του πολίτη. Το ίδιο και η φεμινιστική πολιτική για την Αριστερά: δεν (πρέπει να) είναι απλώς μια επιμέρους θεματική που αφορά τις γυναίκες, αλλά μια πολιτική στάση που διαπερνά τον ευρύτερο πολιτικό μας λόγο, τις αξίες και τις πρακτικές μας.

Είναι καθήκον μας σήμερα να παλεύουμε για πανεπιστημιακές σπουδές που φιλοξενούν τη μάχιμη κριτική και εκπληρώνουν τον προορισμό του Πανεπιστημίου άνευ όρων (για να θυμηθούμε τον Ζακ Ντεριντά). Από την άλλη, το Πανεπιστήμιο δεν είναι ο μοναδικός χώρος όπου αναπτύσσονται στοχαστικές επεξεργασίες και πολιτικά διαβήματα γύρω από τα ζητήματα του φύλου και της σεξουαλικότητας. Υπάρχουν συλλογικότητες και κινηματικές δράσεις που εισφέρουν καθοριστικά στο πεδίο, με πειραματική τόλμη και ριζοσπαστικό πολιτικό ήθος.

Στο ΙΝΠ σκοπεύουμε να αναλάβουμε πρωτοβουλίες σ' αυτή την κατεύθυνση, αξιοποιώντας όλο αυτό το δυναμικό, τόσο εντός όσο και εκτός Πανεπιστημίου. Μας ενδιαφέρει να διατηρήσουν και να βαθύνουν οι ΣΦ την πολιτική τους αιχμή και ταυτόχρονα, και αυτό είναι η σημαντικότερη πρόκληση, να τις ενεργοποιήσουμε ως πολιτική αιχμή του λόγου και της στάσης της Αριστεράς. Αν στόχος μας είναι να διαμορφώσουμε νέους, δικαιότερους όρους κοινωνικών σχέσεων, η Αριστερά χρειάζεται το

φεμινισμό και ο φεμινισμός χρειάζεται την Αριστερά.

Τη συνέντευξη πήραν ο Σταύρος Παναγιωτίδης και ο Παναγιώτης Πάντος.

Το ΙΝΠ παρουσιάζει: «Θεωρία στον αέρα: Έννοιες, Ιδέες, Κριτική»

Ο Άγγλος κοινωνιολόγος *Ίαν Κρέιμπ*, ειδικός στο πεδίο της κοινωνικής θεωρίας, έλεγε πως η σημασία της τριβής με τη θεωρία δεν έγκειται σε αυτή καθαυτή την εκμάθηση των επεξεργασιών των ειδημόνων της, αλλά στο να αποκτήσουμε την ικανότητα να σκεφτόμαστε θεωρητικά, δηλαδή με έναν συγκροτημένο τρόπο αφαίρεσης. Απλώς, αυτό συμβαίνει με το να διαβάζουμε τη θεωρία όπως μαθαίνουμε μια ξένη γλώσσα, βλέποντας τηλεόραση και ακούγοντας τη γλώσσα στη ζωντανή της χρήση. Η προέκταση αυτής της σκέψης είναι ότι η ικανότητά μας να σκεφτόμαστε θεωρητικά δημιουργείται μέσω της εξέτασης της θεωρίας στο πλαίσιο των κοινωνικών φαινομένων και της αναμέτρησής της με αυτά.

Σε αυτό το σκεπτικό βασίζεται, κατά τη γνώμη μου, η εκπομπή που δημιουργήθηκε με τη στήριξη του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς και έχει τίτλο «Θεωρία στον αέρα». Μεταδίδεται από τις 29 Σεπτεμβρίου, κάθε Σάββατο στις 11:00-12:00 το πρωί, από τη φιλόξενη συχνότητα του σταθμού «105,5 Στο Κόκκινο». Σε αντίθεση με τις παιγνιώδεις συνδηλώσεις που μπορεί να δημιουργηθούν, οι συντελεστές της εκπομπής φιλοδοξούν να οργανώνουν συζητήσεις στις

οποίες η Θεωρία δεν θα στέκεται καθόλου «στον αέρα», αλλά θα καταδεικνύεται η χρησιμότητά της στην ερμηνεία της πραγματικότητας, στην ανάλυση των κοινωνικών ανταγωνισμών και συγκρούσεων, καθώς και ο ρόλος που πρέπει να παίξουν σε όλα αυτά τα κοινωνικά κινήματα και η Αριστερά. Αυτό ήταν άλλωστε ένα από τα κύρια θέματα της πρώτης εισαγωγικής εκπομπής, όπου συζητήθηκε η χρησιμότητα της θεωρίας για την πολιτική. Η πονηρία της πολιτικής συγκυρίας φρόντισε άλλωστε να κλείσει από την αρχή το μάτι στο εγχείρημα, αφού η μετάδοση της πρώτης εκπομπής, που είχε προγραμματιστεί για το Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου, αναβλήθηκε λόγω της επικαιρότητας των συλλήψεων της ηγεσίας της Χρυσής Αυγής. Ήταν, αν μη τι άλλο, μια ωραία υπενθύμιση του ότι η πραγματικότητα μπορεί πάντα να μας αιφνιδιάζει και να ανατρέπει τους προγραμματισμούς μας.

Την εκπομπή οργανώνει προσωρινά ομάδα εργασίας, τον συντονισμό της οποίας, μετά από απόφαση της γραμματείας του ΔΣ, έχει αναλάβει ο *Μιχάλης Σπουρδαλάκης*. Συμμετέχουν πανεπιστημιακοί, ερευνητές, άνθρωποι από τις τέχνες και τον πολιτισμό που προέρχονται όχι μόνο από τον κύκλο των μελών και των φίλων του ΙΝΠ αλλά και από την ευρύτερη Αριστερά, άνδρες και γυναίκες που οι γνώσεις και το έργο τους σχετίζονται με το θέμα της κάθε εκπομπής. Μέχρι τώρα έχουν γίνει πέντε εκπομπές.

Στην πρώτη, κατα την οποία παρουσιάστηκαν οι στόχοι του εγχειρήματος μετείχαν οι *Χάρης Γολέμης*, οικονομολόγος, διευθυντής του ΙΝΠ, *Κύρκος Δοξιάδης*, καθηγητής κοινωνικής θεωρίας, *Νίκος Θεοχαράκης*, αναπληρωτής καθηγητής πολιτικής οικονομίας και ιστορίας της οικονομικής σκέψης, *Μάκης Κουζέλης*, καθηγητής επιστημολογίας και κοινωνιολογίας της γνώσης και *Μιχάλης Σπουρδαλάκης*, καθηγητής πολιτικής οικονομίας.

Οι υπόλοιπες τέσσερις εκπομπές ήταν οι εξής: «Η δύναμη της ιδεολογίας» (*Κύρκος Δοξιάδης*, καθηγητής Κοινωνικής Θεωρίας, *Αριστείδης Μπαλτάς*, Ομότιμος καθηγητής Φιλοσοφίας των Επιστημών και πρόεδρος του ΙΝΠ, *Μάκης Κουζέλης*, καθηγητής Επιστημολογίας και Κοινωνιολογίας της Γνώσης), «Η ιδεολογία στην οικονομία» (*Γιάννης Βαρουφάκης*, καθηγητής Οικονομικής Θεωρίας, *Ευκλείδης Τσακαλώτος*, καθηγητής Ευρωπαϊκών Μακροοικονομικών, Πολιτικής Οικονομίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, *Νίκος Θεοχαράκης* αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας και Ιστορίας της Οικονομικής Σκέψης), «Ο λόγος περί άκρων» (*Ανδρέας Καρίτζης*, διδάκτωρ φιλοσοφίας, *Δημοσθένης Παπαδάτος-Αναγνωστόπουλος*, υποψήφιος διδάκτορας πολιτικής επιστήμης, *Αθηνά Αθανασίου*, αναπληρώτρια καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

και αντιπρόεδρος του ΙΝΠ) και «Ο δικός μας φασισμός» (Σταύρος Κωνσταντακόπουλος, επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Θεωρίας, Πολυμέρης Βόγλης, επίκουρος καθηγητής Ιστορίας, Χρήστος Σίμος, Κοινωνιολόγος).

Η ανταπόκριση των ακροατών του «105.5 Στο Κόκκινο» και των φίλων του ΙΝΠ είναι εξαιρετικά ευνοϊκή για τη συνέχεια του εγχειρήματος. Ραντεβού λοιπόν στο αέρα!

Όλες τις εκπομπές μπορείτε να τις ακούσετε στην [ιστοσελίδα](#) του ΙΝΠ

Σ.Π.

Ετήσια συνέλευση των μελών του δικτύου transform!

Άλιμος, 18-19 Σεπτεμβρίου

Στην ετήσια γενική συνέλευση των οργανώσεων-μελών και παρατηρητών του δικτύου transform! europe που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 18 και 19 Σεπτεμβρίου έγινε απολογισμός των δύο κεντρικών ερευνητικών προγραμμάτων του δικτύου «Κρίση στην Ευρώπη-κρίση της Ευρώπης» και «Στρατηγικές Προοπτικές της Αριστεράς στην Ευρώπη». Στη συνέχεια συζητήθηκε ο οικονομικός απολογισμός του 2013 και ο προϋπολογισμός μαζί με τον προγραμματισμό δράσης για το 2014. Στο πλαίσιο του τελευταίου επιχειρήθηκε ένας λεπτομερής προγραμματισμός δράσεων για τα δύο κύρια ερευνητικά προγράμματα καθώς επίσης και για επιμέρους ερευνητικής δράσεις που δεν εντάσσονται αυτοτελώς σε αυτά. Κομμάτι αυτών των δράσεων αποτελεί και η συμβολή του δικτύου στην καμπάνια του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς για τις επερχόμενες ευρωεκλογές την Άνοιξη του 2014. Αντικείμενο συζήτησης αποτέλεσε επίσης η εκδοτική πολιτική του δικτύου με αιχμή την πρόταση μετατροπής της περιοδικής έκδοσης του περιοδικού transform! από εξαμηνιαία σε ετήσια, σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη αναβάθμιση των μέσων ηλεκτρονικής ενημέ-

ρωσης που διαθέτει το δίκτυο. Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι 18 πολιτικών ιδρυμάτων από 14 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, ενώ από το επόμενο έτος ο αριθμός αυτός αναμένεται να αυξηθεί καθώς φέτος εγκρίθηκε η συμμετοχή νέων ινστιτούτων ως πλήρη μέλη. Αυτά περιλαμβάνουν τα εξής :

transform! Δανίας (transform! Denmark)

Ινστιτούτο Κοινωνικών και Οικονομικών Σπουδών (Institute for Social and Economic Studies) με έδρα το Μόναχο.

Επιπλέον, δεκτά ως παρατηρητές έγιναν τα ινστιτούτα Καταλανικό Ίδρυμα Εναλλακτική Λύση (Fundació l'Alternativa) Σλοβενικό Ινστιτούτο Εργασιακών Σπουδών (Institute for Labour Studies).

Για πρώτη φορά τη συνάντηση παρακολούθησαν ως προσκεκλημένοι δύο εκπρόσωποι του Αριστερού Φόρουμ Ιρλανδίας (Left Forum Ireland).

Τις εργασίες της συνέλευσης παρακολούθησε αντιπροσωπεία του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς απαρτιζόμενη από τους Μαϊτέ Μόλα, αντιπρόεδρο του κόμματος, Νατάσα Θεοδωρακοπούλου, Κριστίν Μέντελσον και Πέδρο Μαρσέ μέλη της κοινής ομάδας εργασίας transform!-ΚΕΑ.

Η συνάντηση ολοκληρώθηκε με εκτεταμένη συζήτηση για την κατάσταση που επικρατεί στις

διάφορες χώρες της ΕΕ και την πολιτική των κομμάτων της ριζοσπαστικής Αριστεράς απέναντι στην Ευρωπαϊκή κρίση και τις επιπτώσεις της.

Λ.Κ.

Η εμφάθυνση των διαιρέσεων στην Ευρώπη και η ανάγκη για μια ριζοσπαστική εναλλακτική στις πολιτικές της ΕΕ

Συνέδριο Ευρωπαίων Οικονομολόγων

Λονδίνο, 20-22 Σεπτεμβρίου 2013

Όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο Ενημερωτικό Δελτίο, στα τέλη του Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 13ο Συνέδριο της Ομάδας Ευρωπαίων Οικονομολόγων για μια Εναλλακτική Οικονομική Πολιτική στην Ευρώπη (EuroMemo Group), με την οποία το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς και το δίκτυο transform! διατηρούν συστηματική συνεργασία.

Το Συνέδριο ήταν οργανωμένο σε έξι θεματικές ενότητες, οι παρουσιάσεις των οποίων πραγματοποιούνταν παράλληλα. Επιλέξαμε να παρακολουθήσουμε δύο από αυτές λόγω της σχετικά στενότερης σύνδεσής τους με την κρίση της ελληνικής οικονομίας και τις προτάσεις για την αντιμετώπισή της. Η πρώτη αφορούσε τις μακροοικονομικές πολιτικές για πλήρη απασχόληση με κοινωνική ισότητα, και η δεύτερη το ζήτημα της βιομηχανικής/παραγωγικής ανασυγκρότησης και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στην Ευρώπη,

καθώς και των χρηματοδοτικών εργαλείων που είναι διαθέσιμα ή χρειάζεται να δημιουργηθούν για την προώθησή της.

Τα βασικά σημεία που συζητήθηκαν στην πρώτη ενότητα ήταν:

- Τα αποτελέσματα της πολιτικής της δημοσιονομικής λιτότητας στη Σουηδία κατά τη δεκαετία του 1990, η οποία, σύμφωνα με το σύνολο της ορθόδοξης βιβλιογραφίας ήταν αυτή που βοήθησε την χώρα να αναπτυχθεί. Όπως υποστηρίχθηκε, στην πραγματικότητα συνέβη ακριβώς το αντίθετο, καθώς η λιτότητα αποτέλεσε λόγο για μεγαλύτερη επιβράδυνση της μεγέθυνσης. Η ανάπτυξη στη Σουηδία στα μέσα της δεκαετίας του 1990 (μετά την κρίση στις αρχές της ίδιας δεκαετίας) ήταν αποτέλεσμα της αύξησης στις εξαγωγές, που με τη σειρά της ήταν αποτέλεσμα της υποτίμησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας της κορώνας και της κλαδικής διάρθρωσης της σουηδικής παραγωγικής βάσης, που χαρακτηρίζονταν από εισαγωγή νέων τεχνολογιών και παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Αυτά είχαν ως αποτέλεσμα την υψηλή αύξηση στην παραγωγικότητα, που οδήγησε σε αύξηση των κερδών και κατά συνέπεια σε αύξηση των επενδύσεων.

- Η δεύτερη παρουσίαση εστίασε στο κατά πόσο η ευρωζώνη ως μία σχετικά κλειστή οικονομία ως προς τον υπό-

λοιπο κόσμο (ο μεγαλύτερος όγκος του εμπορίου της λαμβάνει χώρα στο εσωτερικό της) είναι παράδειγμα ανάπτυξης μέσω της αύξησης των μισθών (wage-led growth) ή ανάπτυξης μέσω της μεγιστοποίησης των κερδών (profit-led growth). Δηλαδή αν μία αύξηση του μεριδίου των μισθών στο ΑΕΠ (wage share) αυξάνει ή μειώνει το ΑΕΠ. Οι νεοφιλελεύθεροι πιστεύουν ότι όλες οι οικονομίες είναι αναπτύσσονται μέσω της αύξησης των κερδών, ενώ οι μετακεϋνσιανοί ότι αυτό εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε χώρας.

Το επιχείρημα είναι ότι η οικονομία της ευρωζώνης ως «όλον» αναπτύσσεται μέσω της αύξησης των μισθών, παρόλο που στο εσωτερικό της υπάρχουν χώρες με διαφορετικά μοντέλα μεγέθυνσης.

Επομένως, στην ευρωζώνη πρέπει να εφαρμοστεί μία συντονισμένη πολιτική που θα αυξάνει τους μισθούς. Για να γίνει αυτό πρέπει να ενισχυθεί η διαπραγματευτική δύναμη της εργασίας μέσω θεσμικών παρεμβάσεων που θα ενισχύσουν το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, θα αυξήσουν τον καθαρό κοινωνικό μισθό και θα μειώσουν τον χρόνο εργασίας.

- Στην τρίτη παρουσίαση εξετάστηκαν οι διαφορετικές πολιτικές αντιμετώπισης της κρίσης στις ΗΠΑ και την ευρωζώνη. Το συμπέρασμα ήταν ότι οι ΗΠΑ ακολούθησαν επεκτατι-

κή δημοσιονομική και νομισματική πολιτική επειδή τα όργανα της οικονομικής πολιτικής στην ουσία θεσμοθετήθηκαν την περίοδο που ακολούθησε την κρίση του 1929, ενώ τα αντίστοιχα όργανα της ευρωζώνης θεσμοθετήθηκαν την περίοδο που όλα φαίνονταν να πηγαίνουν καλά στην παγκόσμια οικονομία. Στην περίπτωση της ευρωζώνης, η δογματική προσήλωση σε θεωρίες που προάγουν την παθητική αντίδραση στην κρίση σε συνδυασμό με τα συμφέροντα της Γερμανίας και της ηγεμονικής θέσης που κατέχει στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, κατέστησαν και καθιστούν δυσχερή την αντιμετώπιση της κρίσης.

- Τέλος, παρουσιάστηκε μια ενδιαφέρουσα εργασία σχετικά με το μέλλον του ευρώ, στην οποία αναπτύχθηκε ένα σενάριο που περιλαμβάνει δημοσιονομικό συντονισμό με ευρωμόλογα και δημοσιονομικές μεταβιβάσεις από το κέντρο στην περιφέρεια. Το ενδιαφέρον της πρότασης είχε να κάνει με τις εναλλακτικές δυνατότητες στην περίπτωση που δεν προχωρήσει η πρώτη επιλογή. Προτάθηκε ένα «ευρώ πολλών ταχυτήτων», τα βασικά χαρακτηριστικά του οποίου θα είναι είναι τα εξής:

□ Συνύπαρξη ενός μοναδικού «διεθνούς» ευρώ με «εθνικά» ευρώ, τα οποία θα έχουν σταθερές ενδο-ευρωζωνικές ισοτιμίες ανάλογα με τις εθνικές ή τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες.

□ Ευρωπαϊκός προϋπολογισμός με σκοπό να συνεχιστεί

η χρηματοδότηση σημαντικών δραστηριοτήτων όπως η αγροτική παραγωγή και η έρευνα.

□ Υποτίμηση στις χώρες της περιφέρειας και ανατίμηση στις χώρες του κέντρου, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα να βελτιωθούν τα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών και να υπάρξει ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας.

□ Εθνικές βιομηχανικές πολιτικές μέσω της χαλάρωσης του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού.

□ Συνεργασία μεταξύ χωρών-μελών ανάλογα με τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα και τις εξειδικεύσεις τους (πχ καθαρά αυτοκίνητα, φωτοβολταϊκά πάνελ κτλ).

□ Διατήρηση της διαφορετικότητας των κοινωνικών μοντέλων χωρίς επιπλέον πόρους και θεσμικές συμφωνίες.

Από την ενότητα σχετικά με την παραγωγική/περιβαλλοντικά βιώσιμη ανασυγκρότηση σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο ενδιαφέρον είχαν οι παρουσιάσεις των *Μάριο Γιάντα*, *Φρίντερ Ότο Βόλφ/Τζούντιθ Ντέλχάιμ* και *Γκάρι Ντίμσκυ*.

- Ο Γιάντα ξεκινά με το ερώτημα «Γιατί χρειαζόμαστε μια κοινή βιομηχανική πολιτική στην Ευρώπη;» Σύμφωνα με την ανάλυσή του οι βασικοί λόγοι είναι:

1. Το έλλειμμα ζήτησης που πρέπει να αντιμετωπιστεί με ένα

πανευρωπαϊκό σχέδιο επενδύσεων.

2. Η αλλαγή της δομής της ευρωπαϊκής οικονομίας (ζημιές στη βιομηχανία, μείωση του χρηματοπιστωτικού τομέα) λόγω της κρίσης.

3. Η μεταστροφή της τάσης για μαζικές ιδιωτικοποιήσεις.

4. Η ανάγκη για ενίσχυση της συνοχής και μείωση των ανισοροπιών.

5. Ο οικολογικός μετασχηματισμός.

Μετά από μια σύντομη επισκόπηση της ιστορίας της βιομηχανικής πολιτικής στην Ευρώπη, κάνει μια κριτική στο ισχύον πλαίσιο άσκησης της, το οποίο έχει ουσιαστικά παραχωρηθεί πλήρως στον ιδιωτικό τομέα με μια βραχυπρόθεσμη (και τελικά αναποτελεσματική) οπτική για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Στη συνέχεια, προτείνει τρεις περιοχές/κλάδους που θα μπορούσαν γενικά να αποτελέσουν τον πυρήνα ενός «εναλλακτικού σχεδίου παραγωγικής ανασυγκρότησης», στο βαθμό που: α) θα είναι εντάσεως εργασίας, β) θα απαιτούν μέση και υψηλή ειδίκευση, γ) θα μπορούν να εξασφαλίσουν «καλές θέσεις εργασίας». Οι κλάδοι αυτοί είναι: η ενέργεια και το περιβάλλον, οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, η υγεία και η περίθαλψη.

Στο τελευταίο κομμάτι της παρουσίασής του, ο *Πιάντα* εξετά-

σε ορισμένες ιδέες για το «πώς θα χρηματοδοτήσουμε ένα τέτοιο πρόγραμμα». Θεωρεί ότι η χρήση υπάρχοντων θεσμικών εργαλείων (όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία, η ΕΤΕ κλπ.) δεν ενδείκνυται μακροχρόνια (χωρίς τουλάχιστον τον ριζικό μετασχηματισμό τους από την άποψη των στόχων, της λειτουργίας και του ελέγχου). Η πρότασή του είναι η δημιουργία δύο νέων θεσμών με άμεση συνεργασία: μιας Δημόσιας Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και ενός Ευρωπαϊκού Βιομηχανικού Κέντρου που θα σχεδιάζει τη βιομηχανική πολιτική σε ευρωπαϊκή κλίμακα και θα εξειδικεύει τις δραστηριότητές του με εθνικά κέντρα στις διάφορες χώρες. Ο σχεδιασμός μπορεί να γίνεται σε συνεργασία με το Ευρωκοινοβούλιο και τις κυβερνήσεις της ΕΕ και να εφαρμόζεται από την Επιτροπή.

Οι *Φ.Ο. Βόλφ* και *Τζ. Ντέλχάιμ* ξεκίνησαν με μια πιο λεπτομερή ανάλυση της “βιομηχανικής πολιτικής” της ΕΕ, όπως περιγράφεται στο Αρ. 130 της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Η βασική τους κριτική είναι ότι αυτό που συμβαίνει στην ουσία είναι ότι η ΕΕ προσπαθεί να διασφαλίσει τις απαραίτητες συνθήκες για την ανταγωνιστικότητα του βιομηχανικού τομέα στη λογική του χαμηλού κόστους χωρίς συγκριμένες αιχμές, οι οποίες υποτίθεται ότι διαμορφώνονται από την αγορά. Η προσέγγιση αυτή δημιουργεί εξαρχής τριβές μεταξύ ευρωπαϊκού και εθνικού επιπέδου. Παραθέτουμε απόσπασμα από το κείμενό τους:

«Το κεντρικό στοιχείο του νέου ορισμού της “βιομηχανικής πολιτικής” από την ΕΕ είναι η έννοια της ανταγωνιστικότητας, με αναφορά στην παγκόσμια αγορά, καθώς και στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Ο ανταγωνισμός στις αγορές θεσμοποιείται νομικά ως ο τελικός στόχος του συνόλου των ευρωπαϊκών πολιτικών. Αυτό δημιουργεί πιέσεις ΕΕ, μιας και αυτή είναι μια ειδική ένωση στο εσωτερικό της οποίας δρουν συγκρουόμενα συμφέροντα. Έτσι λοιπόν, οι Συνθήκες δεν ορίζουν ένα κοινό προσανατολισμό για την ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική με κριτήρια κοινωνικής και οικολογικής βιωσιμότητας ή διεθνούς αλληλεγγύης, αλλά αφήνουν την κατεύθυνση της οικονομικής ανάπτυξης να διαμορφωθεί από τις δυνάμεις του ανταγωνισμού».

Η ίδια λογική ακολουθείται και στο κείμενο Ευρώπη 2020, όπου η βιομηχανική πολιτική περιγράφεται ως «ο τρόπος να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον, κυρίως για τις ΜΜΕ, και να ενισχυθεί η δημιουργία μιας βιομηχανικής βάσης που να μπορεί να είναι παγκοσμίως ανταγωνιστική».

Το τελευταίο κομμάτι της παρουσίασής τους σκιαγραφεί αδρά τα ανοιχτά ερωτήματα για μια εναλλακτική προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής στο ευρωπαϊκό επίπεδο: «Η βασική ιδέα πρέπει να στηρίζεται στην πολιτική οργάνωση των διαφόρων φορέων και συλλογικών θεσμών που εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία και οι οποίοι

μπορούν να συνεισφέρουν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή βιώσιμων λύσεων στα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Οι λύσεις αυτές πρέπει να είναι δημοκρατικές και αλληλέγγυες βελτιώνοντας καταρχήν τη θέση των αδυνάτων». Τέλος, ο *Γκάρι Ντίμσκυ* αναφέρθηκε στο ζήτημα των χρηματοδοτικών εργαλείων και μηχανισμών ενός προγράμματος ανασυγκρότησης της παραγωγικής βάσης στην Ευρώπη, μιλώντας για τους τρόπους με τους οποίους το χρηματοπιστωτικό σύστημα μπορεί να προωθήσει τη δημιουργία απασχόλησης και τη «βιομηχανική αναγέννηση».

Πιο συγκεκριμένα, αναφέρθηκε στην περίπτωση της Εθνικής Τράπεζας Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (BNDES). Στη δεκαετία του '50, η Τράπεζα βοήθησε στη δημιουργία κρατικών επιχειρήσεων προστατεύοντάς τες από τον ανταγωνισμό. Ενώ αρχικά οι δραστηριότητά της αφορούσε την ενίσχυση της βιομηχανίας, στη δεκαετία του '90 στράφηκε προς την ανάπτυξη των μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η BNDES εξασφαλίζει δάνεια σε ανερχόμενους κλάδους στους οποίους η Βραζιλία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στις διεθνείς αγορές. Η ηγεσία της ορίζεται από τον Πρόεδρο της Βραζιλίας, ενώ χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Σε μια σύγκριση με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ο *Ντίμσκυ* σχολιάζει ότι, ενώ η BNDES έχει τη δυνατότητα να

χρηματοδοτήσει προγράμματα σε λιγότερο αναπτυγμένες και παραμελημένες περιοχές μιας χώρας, η ΕΤΕ δεν μπορεί θεσμικά να κάνει το ίδιο. Ειδικά σε μια περίοδο κρίσης, η ρήτρα της συγχρηματοδότησης εμποδίζει τις χώρες του Νότου να εκμεταλλευτούν κεφάλαια για αναπτυξιακή χρήση.

Όλα τα κείμενα που παρουσιάστηκαν είναι διαθέσιμα (στα αγγλικά) στην ιστοσελίδα της [Ομάδας των Ευρωπαϊκών Οικονομολόγων](#).

Έλενα Παπαδοπούλου
Γαβριήλ Σακελλαρίδης

Το νερό ως κοινό αγαθό: από τη θεωρία στην πράξη

Δύο εκδηλώσεις του ΙΝΠ (Αθήνα, 19 Οκτωβρίου και Θεσσαλονίκη, 21 Οκτωβρίου 2013)

Το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς, σε συνέχεια των πρωτοβουλιών που έχει αναλάβει από τις αρχές του χρόνου σχετικά με τα κοινά αγαθά, διοργάνωσε δύο εκδηλώσεις με σκοπό να ενισχύσει την προσπάθεια του διαρκώς διογκούμενου κινήματος ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού, τεκμηριώνοντας μια εναλλακτική πρόταση για την ορθή διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Το Σάββατο 19 Οκτωβρίου στο αμφιθέατρο του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου της Αθήνας, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με κεντρική ομιλήτρια την *Αν Λε Στρατ*, αντιδήμαρχο Παρισιού και πρόεδρο της «επανα-δημοτικοποιημένης» Eau de Paris καθώς και του Δικτύου Ευρωπαϊκών Δημόσιων Υπηρεσιών Ύδρευσης, η οποία πρωτοστάτησε στην ανάκτηση από το δήμο της εταιρείας ύδρευσης της γαλλικής πρωτεύουσας.

Ανοίγοντας την εκδήλωση εκ μέρους του Ινστιτούτου ο *Π. Πάβντος* αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στη γειτονική Ιταλία, όπου πριν από δύο χρόνια, με δημοψήφισμα, κατοχυρώθηκε ο δημόσιος χαρακτήρας του νερού.

Η *Αν Λε Στρατ* μίλησε για τον

τρόπο λειτουργίας και τη δομή της εταιρείας καθώς και για τα ιδιαίτερα ζητήματα που προκύπτουν τόσο σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης όσο και συμμετοχής των εργαζομένων και των πολιτών στο εγχείρημα. Επιπλέον αναφέρθηκε στις αφόρητες συνέπειες της ιδιωτικοποίησης, που οδήγησαν στην επαναφορά της εταιρείας υπό τον δημοτικό έλεγχο. «Η δημοκρατία κινδυνεύει από τις ιδιωτικοποιήσεις» είπε κατά λέξη η αντιδήμαρχος Παρισιού. Αναφέρθηκε στα 25 χρόνια οικονομικής αδιαφάνειας, απώλειας τεχνογνωσίας και αύξησης των τιμολογίων που ξεκίνησαν με την παράδοση της εταιρείας υδάτων το 1984 «για πολιτικούς λόγους», επί δημαρχίας Σιράκ, στις δύο γαλλικές πολυεθνικές Suez και Veolia. Στη συνέχεια παρουσίασε τα δύσκολα βήματα επανόδου των υπηρεσιών ύδρευσης υπό δημόσιο έλεγχο. Όπως είπε, η αλλαγή πλεύσης ξεκίνησε «όταν στο δημοτικό συμβούλιο διαμορφώθηκε μια πλειοψηφία Σοσιαλιστών, Πράσινων και Κομμουνιστών. Η σύμβαση με τους ιδιώτες παρόχους έληγε στα τέλη του 2009. Στο πλαίσιο της επαναδιαπραγμάτευσης μαζί τους πέτυχαν να διατεθούν 150 εκατ. ευρώ επιπλέον για τη συντήρηση του δικτύου, ενώ παράλληλα ο υποψήφιος δήμαρχος της συμμαχίας δεσμεύτηκε για την επαναδημοτικοποίηση του νερού.

Τα παραπάνω έγιναν πράξη τον Ιανουάριο του 2010 και, όπως σημείωσε η *Αν Λε Στρατ*, τα πλεονεκτήματα είναι πολλά.

Η δημοτική εταιρεία παρουσιάζει κέρδη 35 εκατ. ευρώ ετησίως, διότι δεν υπάρχει διανομή κερδών στους μετόχους, δεν γίνονται υπερτιμολογήσεις στα τεχνικά έργα, τα οποία πλέον κατακυρώνονται στους αναδόχους ύστερα από δημόσιους διαγωνισμούς και όχι στις θυγατρικές των δύο πολυεθνικών εταιρειών. Μετά από συνολικές αυξήσεις 250% την τελευταία εικοσιπενταετία για πρώτη φορά η τιμή του νερού μειώθηκε. Στο διοικητικό συμβούλιο της Eau de Paris μετέχουν δημοτικοί σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες, εργαζόμενοι και εκπρόσωποι κοινωνικών συλλογικοτήτων (Παρατηρητήριο για το Νερό, καταναλωτικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις). Παράλληλα, το Παρατηρητήριο για το Νερό, μια πλουραλιστική κοινωνική συνέλευση, θεσμοθετημένη από το 2006, συντονίζει τον δημόσιο προβληματισμό για τα θέματα διαχείρισης του νερού.

Η *Αν Λε Στρατ* υπογράμμισε σε όλους τους τόνους πως οι ιδιώτες ενδιαφέρονται για τα νερά μόνο όταν υπάρχει προοπτική κερδοφορίας, γι' αυτό και επιλέγουν μεγάλες και μεσαίες πόλεις. Την ίδια στιγμή οι πολίτες βρίσκονται σε δυσχερή θέση, αφού η αγορά νερού αποτελεί φυσικό μονοπώλιο και δεν μπορούν να επιλέξουν άλλον πάροχο. Συγκεκριμένα, επισήμανε: «Η διαχείριση του νερού υπό δημόσιο έλεγχο είναι εφικτή. Να αντισταθούμε στην ιδιωτικοποίηση του ζωτικού αυτού αγαθού. Τα δημόσια αγαθά αποτελούν τη βάση της δημοκρατίας μας, η

οποία κινδυνεύει από τη λογική των ιδιωτικοποιήσεων».

Η *Μ.Κανελλοπούλου* από την πρωτοβουλία πολιτών Save Greek Water (savegreekwater.org) κάλεσε τους δήμους και τις τοπικές κοινωνίες να υπερασπίσουν τον δημόσιο χαρακτήρα των υπηρεσιών ύδρευσης, θυμίζοντας ότι από το 2010 ο ΟΗΕ έχει αναγνωρίσει την πρόσβαση στο νερό ως ανθρώπινο δικαίωμα. Σημείωσε πως η διαχείριση του νερού είναι θέμα ολόκληρης της Ευρώπης. Ήδη δύο εκατ. ευρωπαίοι πολίτες, με υπογραφές που έχουν κατατεθεί στους αρμόδιους θεσμούς της ΕΕ, απαιτούν να προστατευθεί το νερό από την εμπορευματοποίηση.

Ο *Κ. Λυμπέρης*, εκπρόσωπος του «Συμμετοχικού Ενωτικού Κινήματος Εργαζομένων για μια δημόσια ΕΥΔΑΠ», επισήμανε πως οι εργαζόμενοι της παλεύουν για να παρέχει η επιχείρηση τις υπηρεσίες της στην κοινωνία, υπό κοινωνικό έλεγχο γιατί το νερό είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Πρόσθεσε επίσης ότι ΕΥΔΑΠ σημαίνει διυλιστήρια, πλήθος εγκαταστάσεων και υπηρεσίες αποχέτευσης για τις οποίες επί δεκαετίες έχουν επενδυθεί πολλά εκατομμύρια.

Στη συζήτηση που ακολούθησε παρενέβησαν μεταξύ άλλων εργαζόμενοι της ΕΥΔΑΠ, η αντιδήμαρχος Παλλήνης *Π. Ζινέλη*, ο πρ. δήμαρχος Παλλήνης και εκπρόσωπος του Τμήματος Αυτοδιοίκησης του ΣΥΡΙΖΑ *Θ. Γκοτσόπουλος*, η εκπρόσωπος του «Μεσόγειος SOS» *Ερμ.*

Φρεντζούλη, η βουλευτής της ΔΗΜΑΡ *Μ. Γιαννακάκη*, ο επικεφαλής της δημοτικής κίνησης Αμαρυσίου «Κοντρα Στον Καιρό» *Λ. Μαγιάκης* κ.ά.

Την Δευτέρα 21 Οκτωβρίου στο δημαρχείο Θεσσαλονίκης πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με τον ίδιο τίτλο και συνδιοργανωτή το Συντονιστικό Πολιτών & Φορέων «SOSτε το Νερό», με κεντρικούς ομιλητές την *Αν Λε Στρατ* και τον *Οσμάν Οζγκιουβέν*, δήμαρχο του Δικελί της Τουρκίας. Ο τελευταίος αναφέρθηκε στην εμπειρία από την εφαρμογή ενός ιδιαίτερου συστήματος τιμολόγησης του νερού που ανταποκρίνεται στην ιδιαιτερότητά του ως κοινού αγαθού, καθώς και στον επανασχεδιασμό της εταιρείας ύδρευσης που απαιτήθηκε για κάτι τέτοιο. Το 2004 ο Δήμος του Δικελί προχώρησε σε μείωση κατά 50% των τιμολογίων του νερού και στη συνέχεια καθιέρωσε τη δωρεάν παροχή του 10 κ.μ. νερού ανά νοικοκυριό (αργότερα η ποσότητα ανέβηκε στα 13 κ.μ. το μήνα). Όποιος υπερβαίνει αυτό το όριο χρεώνεται κανονικά για το σύνολο της κατανάλωσης, ρύθμιση η οποία έχει συμβάλει ουσιαστικά στην εξοικονόμηση του πολύτιμου αυτού πόρου. Η θέση του στο θέμα του νερού είναι πολιτική και όπως υποστηρίζει «το νερό είναι ένα κοινό αγαθό και δικαίωμα όλων των ανθρώπων. Πρέπει όπως και η στέγη και η υγεία να παρέχεται δωρεάν σε όλους τους πολίτες».

Κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές εφαρμόζονται στον ίδιο δήμο και σε άλλους τομείς (φροντίδα υγείας με χαμηλό κόστος, δωρεάν

δημόσιες συγκοινωνίες και ψωμί σε τιμή κόστους). Αυτές οι πολιτικές τον έφεραν αντιμέτωπο με την κυβέρνηση και τους νόμους που προβλέπουν φόρο τουλάχιστον 10% επί των εσόδων όποιας παρεχόμενης υπηρεσίας από τον δήμο. Οι δημότες στέκονται στο πλευρό της δημοτικής αρχής, που διώκεται επί σειρά ετών εξαιτίας των πολιτικών που εφαρμόζει. Στη δίκη, που διήρκεσε δύο χρόνια, είχε συμπαραστάτες πάνω από 60 δικηγόρους που έσπευσαν στο πλευρό του, όλους τους κατοίκους και μεγάλη δημοσιότητα, με αποτέλεσμα το δικαστήριο να τον αθώσει. Η περίπτωση του Δικελί αποδεικνύει ότι τα εμπόδια που θέτει το θεσμικό πλαίσιο ξεπερνιούνται όταν υπάρχει ισχυρή πολιτική βούληση.

Συγκεκριμένα, ο *Ο. Οζγκιουβέν* σημείωσε: «Το νερό είναι δικαίωμα. Δεν μπορεί να το χρησιμοποιούν στην πλατεία Ταξίμ ως μέσο καταστολής και να μη το δίνουν στους ανθρώπους για να καλύψουν τις ζωτικές τους ανάγκες. Πιστεύω ότι το νερό είναι βασικό αγαθό και όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν πρόσβαση σ' αυτό. Στη Θεσσαλονίκη, αν περνάει από το χέρι του Δημάρχου, να προχωρήσει στη δημόσια διαχείριση του νερού, ακόμα και χωρίς να κάνει δημοψήφισμα. Γνωρίζει άλλωστε ότι οι πολίτες της Θεσσαλονίκης θα τον υποστηρίξουν σε μια τέτοια περίπτωση».

Ειδικά για την περίπτωση της ΕΥΑΘ, η *Αν Λε Στρατ* επισήμανε ότι σε αυτό που διαφέρει η Ελλάδα της κρίσης και ιδιαίτερα η

Θεσσαλονίκη συγκρινόμενη με το Παρίσι είναι το δυναμικό κοινωνικό κίνημα που έχει αναπτυχθεί από πολίτες, φορείς, κόμματα, δήμους κ.ά. ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού. «Στο Παρίσι δεν είχαμε κοινωνικές κινητοποιήσεις. Ήταν μια πολιτική απόφαση της δημοτικής αρχής, για την οποία είχαμε δεσμευτεί προεκλογικά, που είχε απήχηση στον κόσμο. Βλέποντας αυτό που συμβαίνει εδώ, με τη συμμετοχή των κινημάτων και του κόσμου, δεν σας κρύβω ότι ζηλεύω λίγο» είπε, κλείνοντας την εισήγησή της.

Από την πλευρά του Ινστιτούτου την εκδήλωση άνοιξε η *Δώρα Κοτσακά* επισημαινοντας ότι το ΙΝΠ από την αρχή του χρόνου έχει ξεκινήσει σειρά εκδηλώσεων και πρωτοβουλιών με θέμα το νερό και σκοπό την παροχή χρησιμων εργαλείων τεκμηρίωσης και δικτύωσης σε όσους και όσες θέλουν να συμβάλουν στην προσπάθεια κατοχύρωσης του δημόσιου χαρακτήρα του νερού, αλλά και της διαχείρισής του ως κοινού αγαθού.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν εκατοντάδες Θεσσαλονικείς, καθώς και οι βουλευτές, *Τ. Κουράκης* και *Δ. Χαραλαμπίδου* (ΣΥΡΙΖΑ), *Α. Ξυροτύρη* (ΔΗΜΑΡ), ο δήμαρχος Θέρμης *Θ. Παπαδόπουλος*, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου Θεσσαλονίκης *Π. Αβραμόπουλος*, ο αντιδήμαρχος Θεσσαλονίκης *Α. Κουράκης*, ο επικεφαλής της δημοτικής κίνησης Θεσσαλονίκη Ανοιχτή Πόλη *Τ. Μηταφίδης* κ.ά.

Δ.Κ.Κ.

Διημερίδα του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς για το χρέος και τον παραγωγικό μετασχηματισμό

Παρασκευή 29 και Σάββατο 30 Νοεμβρίου 2013

Πάντειο Πανεπιστήμιο (αμφιθέατρα Σάκη Καράγιωργα 1 και 2)

Την Παρασκευή 29 και το Σάββατο 30 Νοεμβρίου, το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς πρόκειται να διοργανώσει διημερίδα με θέμα την αντιμετώπιση του ζητήματος του χρέους και τον παραγωγικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας, με τη συμμετοχή ελλήνων και ξένων οικονομολόγων.

Η διημερίδα είναι οργανωμένη σε τέσσερις θεματικές ενότητες: Ξεκινώντας με την πολιτική οικονομία του δημόσιου χρέους, η πρώτη ενότητα προσεγγίζει την έννοια του χρέους στην οικονομική θεωρία, αλλά και ως παγκόσμιο οικονομικό πρόβλημα που αφορά εξίσου Βορρά και Νότο. Ταυτόχρονα, θα επιχειρηθεί η κριτική προσέγγιση των ιδεών της «επεκτατικής δημοσιονομικής λιτότητας» και της δημοσιονομικής πολιτικής ως σταθεροποιητικού παράγοντα της οικονομίας σε περίοδο κρίσης.

Η δεύτερη ημέρα θα ξεκινήσει με την ανάλυση της οικονομικής συγκυρίας για τη δομή και τη δυ-

ναμική του ελληνικού χρέους, και τις οικονομικές και πολιτικές επιπτώσεις των προτάσεων που βρίσκονται στον πυρήνα της πολιτικής διαπραγματεύσεως σήμερα.

Στις επόμενες συνεδρίες, οι ομιλητές και οι ομιλήτριες θα επιχειρήσουν να προσεγγίσουν το ζήτημα της ανάπτυξης και την ιδέα του παραγωγικού μετασχηματισμού στην Ευρώπη και την Ελλάδα. Στην πρώτη συνεδρία, θα επιχειρηθεί μια κριτική προσέγγιση της αναπτυξιακής ατζέντας της ΕΕ – ενταγμένης στο πλαίσιο της δημοσιονομικής πειθαρχίας- και των αναπτυξιακών εργαλείων που υιοθετεί, εξετάζοντας τον ρόλο τους στην τρέχουσα κρίση, ενώ θα γίνει η εισαγωγή στην ιδέα του παραγωγικού μετασχηματισμού και του ρόλου του κράτους σε αυτή τη διαδικασία.

Η συζήτηση στην τελευταία συνεδρία θα επικεντρωθεί στην περίπτωση της Ελλάδας, στις δυνατότητες και τα εμπόδια για παραγωγική ανασυγκρότηση μέσα στο ισχύον ευρωπαϊκό πλαίσιο, στο ρόλο που μπορούν να παίξουν η κοινωνική οικονομία και οι τοπικές κοινωνίες και σε εμπειρίες σε σχέση με το θέμα αυτό από τον παγκόσμιο Νότο.

Το πλήρες πρόγραμμα της διημερίδας θα ανακοινωθεί στην ηλεκτρονική σελίδα του ΙΝΠ στις αρχές Νοεμβρίου.

Σ.Κ.

Νερό, κοινό αγαθό

D. Hachfeld, Ph. Terhorst, O. Hoedeman, Γ. Ευσταθόπουλος

Επιμέλεια: Δώρα Κοτσακά - Καλαϊτζιδάκη

Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς / Νήσος, 2013, σελ. 80

Το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς σε συνεργασία με τις εκδόσεις Νήσος προχώρησε στην έκδοση του βιβλίου *NEPO / ΚΟΙΝΟ ΑΓΑΘΟ: παραδείγματα ορθής διαχείρισης και ευρωπαϊκά δημοψηφίσματα διεκδίκησης του δημόσιου χαρακτήρα του*. Σκοπός της έκδοσης είναι η διάθεση του βιβλίου σε όσους ενδιαφέρονται να συμβάλουν στην κατοχύρωση του δημόσιου χαρακτήρα του νερού. Πρόκειται για έναν οδηγό που περιλαμβάνει τις βασικές αρχές ορθής διαχείρισής του με γνώμονα την κοινωνική ωφελιμότητα και την περιβαλλοντική μέριμνα, μέσα από την παρουσίαση συγκεκριμένων, εμβληματικών παραδειγμάτων στον ευρωπαϊκό χώρο.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου παρουσιάζεται αναλυτικά η περίπτωση της Eau de Paris –της εταιρίας ύδρευσης του Παρισιού που πρόσφατα επανήλθε σε δημοτικό έλεγχο– καθώς και τα ευρωπαϊκά κινήματα για την προστασία του νερού ως κοινού αγαθού που οδήγησαν σε σχετικά δημοψηφίσματα, τυπι-

κά ή άτυπα. Αντιπροσωπευτικό πραγματολογικό υλικό από τις καμπάνιες που προηγήθηκαν των δημοψηφισμάτων, αλλά και από τις δράσεις των κινημάτων παρατίθεται στο παράρτημα.

Το βιβλίο έρχεται σε συνέχεια εκδηλώσεων και πρωτοβουλιών του ΙΝΠ με αντικείμενο το νερό ως κοινό αγαθό, και επιδιώκει να συμβάλει στη διατύπωση μιας τεκμηριωμένης πρότασης για τη διαχείρισή του. Προχωρά ένα βήμα πέρα από την εναντίωση στην ιδιωτικοποίηση του νερού, καθιστώντας σαφές ότι μια εναλλακτική διαχείρισή του νερού υπό δημόσιο έλεγχο είναι εφικτή. Η σχετική διεθνής εμπειρία είναι άλλωστε υπαρκτή, δυναμικά αυξανόμενη και προσβάσιμη. Οι τοπικές ιδιαιτερότητες στην περίπτωση του νερού σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο δεν επιτρέπουν βέβαια την μηχανιστική αντιγραφή ενός παραδείγματος από άλλο πλαίσιο και την εφαρμογή του σε διαφορετικές συνθήκες. Δίνουν ωστόσο το έναυσμα και την προαπαιτούμενη βάση τεκμηρίωσης, με σκοπό τη διεκδίκηση και την επεξεργασία ενός μοντέλου διαχείρισης που θα προστατεύει και θα διαφυλάττει το νερό ως δημόσιο αγαθό.

Είναι σαφές ότι η διαχείριση των κοινών αγαθών προς όφελος της κοινωνίας συνδέεται άμεσα με την ποιότητα της δημοκρατίας. Οι κοινοί πόροι αντιπροσωπεύουν έναν νέο ορίζοντα στη σύνδεση διαφορετικών τομέων διαχείρισης καθώς και

αντιστάσεων στο σφετερισμό τους – από τον υλικό πόρο του νερού έως το άυλο διαδίκτυο και τη θεσμοθέτηση αμεσοδημοκρατικών διαδικασιών, όπως τα δημοψηφίσματα ή ο συμμετοχικός προϋπολογισμός.

Δ. Κ.Κ.

Περιοδικό transform!, τεύχος 12

Κυκλοφόρησε η ελληνική έκδοση του 12ου τεύχους του transform!, της ευρωπαϊκής επιθεώρησης εναλλακτικού προβληματισμού και πολιτικού διαλόγου. Την ευθύνη για τη μετάφραση και τον εμπλουτισμό της έκδοσης έχει το Ινστιτούτο Νίκος Πουλιαντζάς. Μπορείτε να προμηθευτείτε το περιοδικό από τα γραφεία του ΙΝΠ (Σαρρή 4, δεύτερος όροφος), από τις εκδόσεις Νήσος (Σαρρή 14, τέταρτος όροφος) καθώς και από τα βιβλιοπωλεία.

Περιεχόμενα του 12ου τεύχους:

Σημείωμα του συντονιστή έκδοσης

Εναλλακτική Σύνοδος των Κινημάτων.

Για τα εναλλακτικά μέτωπα. Οι ευθύνες της Αριστεράς στην Ευρώπη της κρίσης.
Πιερ Λοράν

Η Εναλλακτική Σύνοδος των ευρωπαϊκών κινημάτων (Alter Summit): Η ενότητα στη δράση κρίνεται απαραίτητη
Φελίπε Βαν Κίρσμπλικ

Το μέλλον της Ευρώπης

Η Ευρώπη μεταξύ διάλυσης και επανάστασης
Βάλτερ Μπάγκερ

Τέλος στη “διακυβέρνηση”
Ρότζερ Μαρτέλι

Να ξανασκεφτούμε την Ευρώπη χωρίς να την επιβάλουμε από τα πάνω
Αντρέας Φίζαν, Πέτερ Βαλ

Εναλλακτικές λύσεις για την Ευρώπη
Γιοαχίμ Μπίσοφ

Μια αριστερή κυβέρνηση να αντιμετωπίσει το χρέος
Φρανσίσκο Λούσα

Νέες πολιτικές των συνδικάτων

Συνδικάτα: ο δύσκολος δρόμος προς την αλληλεγγύη για το κοινό συμφέρον
Στέφεν Λέντορφ

Ανανέωση μέσα από την ανεργία
Φανή Ζήση

Εναλλακτικοί προβληματισμοί

Εργάτη, μπορείς χωρίς αφεντικά; Το παρόν και οι δυνατότητες των συνεργατικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα
Ηλίας Ζιώγας

Κοινωνική ιδιοποίηση: δρόμοι προς ένα εναλλακτικό σχέδιο Μπενουά Μπορίτς, Σαντάλ Ντελμάς

Ενεργειακή φτώχεια, η νέα κοινωνική μάστιγα
Λουτς Χόλτσινγκερ

Διεθνή

Η παραγωγική αλλά ατελής συνάντηση του κοινωνικού κινήματος με την οικολογία
Ερβέ Κεμφ

Η προσέγγιση των Ηνωμένων Εθνών με τον ιδιωτικό τομέα – Ένας επικίνδυνος και αντιδημοκρατικός προσανατολισμός
Κλοέ Μορέλ

Νέοι πολιτικοί παίκτες στις δημοκρατίες της πόλωσης: η περίπτωση του Μπέπτε Γκρίλο – προοπτικές για την Αριστερά Ρομπέρτο Μπιόρτσιο

Προς ένα κοινό ευρωπαϊκό ιστορικό αφήγημα;
Σιγκφρίντο Ραμίρεζ

Βιβλιοπαρουσίαση

Για το βιβλίο του Πέρι Άντερσον: The New Old World
Γιώργος Σουβλής

Κείμενο

Ένα маниφέστο των λαών. Να ανατρέψουμε τη λιτότητα και να διεκδικήσουμε αληθινή δημοκρατία!

Μπορείτε να διαβάσετε το περιοδικό στην [ιστοσελίδα](#) του Transform!.

Από το Δεκέμβριο του 2011, το Ενημερωτικό Δελτίο του Ινστιτούτου Νίκος Πουλιαντζάς φιλοξενεί την ενότητα *Ειδήσεις από την Ευρωπαϊκή Αριστερά*. Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται νέα και ανακοινώσεις που αφορούν τη δραστηριότητα του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς (ΚΕΑ) και των κομμάτων-μελών της. Τα νέα (κατα)γράφει ο Γιάννης Μπουρνούς, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΚΕΑ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013

Μαδρίτη: Σύνοδος Προέδρων της Ευρωπαϊκής Αριστεράς

Με οικοδεσπότες τα τρία ισπανικά κόμματα-μέλη του ΚΕΑ (την Ενωμένη Αριστερά, το ΚΚ Ισπανίας και την Ενωτική & Εναλλακτική Αριστερά Καταλωνίας), διοργανώθηκε στις 18/10 στη Μαδρίτη η τελευταία Σύνοδος Προέδρων του ΚΕΑ πριν το 4ο Συνέδριο του κόμματος, που θα διεξαχθεί στις 13-15 Δεκεμβρίου, επίσης στην ισπανική πρωτεύουσα.

Στη Σύνοδο, αφού εκτιμήθηκε θετικά η πορεία του ΚΕΑ από το προηγούμενο συνέδριό του (2010) μέχρι σήμερα, τονίστηκε η ανάγκη οι δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, αμέσως μετά το προσεχές συνέδριο της Μαδρίτης, να ριχτούν στη μάχη των Ευρωεκλογών, με στόχο να απευθυνθούν στο μέγιστο δυνατό αριθμό κοινωνικών και πολιτικών φορέων που αντιτάσσονται σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο στο νεοφιλελευθερισμό και την καταστροφική στρατηγική της λιτότητας. Στόχος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς είναι, μέσω της ανάδειξης του δικού της εναλλακτικού σχεδίου για τη φιλολαϊκή διέξοδο από την κρίση

και την επανίδρυση της Ευρώπης, να δεχθεί ισχυρό πλήγμα η σημερινή πολιτική πλειοψηφία της Ε.Ε. (συντηρητικοί, σοσιαλδημοκράτες, φιλελεύθεροι), αλλά και να ανακοπεί η ανοδική πορεία επικίνδυνων ακροδεξιών, σοβινιστικών και λαϊκιστικών δυνάμεων, που επιχειρούν να εκμεταλλευτούν τις υπαρκτές ευρωσκεπτικιστικές τάσεις για την εκλογική τους ενίσχυση.

Η σημαντικότερη, όμως, στιγμή της Συνόδου ήταν όταν οι επικεφαλής των κομμάτων του ΚΕΑ συζήτησαν για το ενδεχόμενο κατάθεσης υποψηφιότητας εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Αριστεράς για την Προεδρεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν).

Το Συμβούλιο Προέδρων της Ευρωπαϊκής Αριστεράς κατέληξε ομόφωνα στην πρόταση της υποψηφιότητας του Προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα, για τη θέση του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις προσεχείς Ευρωεκλογές του 2014. Η πρόταση θα παρουσιαστεί επισήμως στο 4ο Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, το οποίο είναι αρμόδιο να λάβει και την τελική απόφαση.

Το πολιτικό σκεπτικό της Ευρωπαϊκής Αριστεράς για την κατάθεση της υποψηφιότητας Τσίπρα περιγράφεται από

τα παρακάτω σημεία:

□ Η διαδικασία εκλογής του επόμενου Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν αποτελεί στοιχείο εκδημοκρατισμού της Ε.Ε, αλλά κατ' επίφαση εκδημοκρατισμό, όχι μόνο γιατί η επιλογή των πολιτών δια της ψήφου τους θα έχει μόνο συμβουλευτικό χαρακτήρα (σύμφωνα με το Άρθρο 17, Παρ. 7 της Συνθήκης της Λισαβόνας, την οποία η Ευρωπαϊκή Αριστερά είχε καταψηφίσει στο σύνολό της), αλλά και γιατί η κυρίαρχη πολιτική του δημοσιονομικού αυταρχισμού, που ακολουθούν η ηγεσία της ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις της δεξιάς, των σοσιαλδημοκρατών και των φιλελευθέρων, συρρικνώνει συνεχώς τη δημοκρατία, τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα των ευρωπαίων πολιτών.

□ Η υποψηφιότητα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς έρχεται ακριβώς ως απάντηση στον δημοσιονομικό αυταρχισμό, τη συρρίκνωση της δημοκρατίας και την καταστροφική πολιτική της λιτότητας. Φιλοδοξεί να δώσει έκφραση και να αποτελέσει τη φωνή των εκατομμυρίων εργαζομένων και ανέργων, που υποφέρουν εξαιτίας της νεοφιλελεύθερης στρατηγικής, των μνημονίων, των προγραμμάτων λιτότητας και της καταστροφής των κοινωνικών υπηρεσιών.

□ Η επιλογή του Αλέξη Τσίπρα συμβολίζει την υπαρκτή ελπίδα για κοινωνική και πολιτική αλλαγή στην Ευρώπη. Η πορεία του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα είναι το πρώτο χειροπιαστό παράδειγμα ανάδειξης της Ευρωπαϊκής Αριστεράς σε πρωταγωνιστική δύναμη και δυνάμει σε κυβερνητική δύναμη. Η πορεία του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί επίσης παράδειγμα πρωτοφανούς επιτυχίας της Αριστεράς ως αυτόνομο κοινωνικό και πολιτικό ρεύμα, που έχει κατορθώσει να διεμβολίσει τον παραδοσιακό δικομματισμό (δεξιάς και σοσιαλδημοκρατίας) και να διεκδικεί σήμερα να οδηγήσει μια χώρα-θύμα των μνημονίων και πειραματόζωο της νεοφιλελεύθερης ορθοδοξίας, σε μια φιλολαϊκή και αντιμνημονιακή διέξοδο από την κρίση.

Το μήνυμα, λοιπόν, που η Ευρωπαϊκή Αριστερά φιλοδοξεί να στείλει μέσα από την υποψηφιότητα του Α.Τσίπρα είναι ότι η στρατηγική της λιτότητας μπορεί να ηττηθεί και ότι η εναλλακτική πρόταση της Αριστεράς για την επανίδρυση της Ευρώπης και την ανάδειξη της πραγματικής δημοκρατίας, σε αντιδιαστολή με την υπάρχουσα αρχιτεκτονική της Ε.Ε., μπορεί να ανοίξει νέους δρόμους για την ενότητα των λαών και των εργαζομένων της Ευρώπης και να εμποδίσει έτσι την ανάδυση των επικίνδυνων ακροδεξιών προσεγγίσεων που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Τσεχία: Συντριπτική ήττα της Δεξιάς - Στο 15% οι Κομμουνιστές

Την Παρασκευή και το Σάββατο, 25-26 Οκτωβρίου, διεξήχθησαν πρόωρες εθνικές εκλογές στην Τσεχία, επτά μήνες πριν τη λήξη της τετραετούς θητείας του απερχόμενου, δεξιού κυβερνητικού συνασπισμού υπό τον Πετρ Νέτσας, που παρέδωσε τα ηνία σε υπηρεσιακή κυβέρνηση ήδη από τις 17 Ιουνίου, υπό το βάρος σκανδάλου διαφθοράς και δωροδοκίας. Η μεταβατική κυβέρνηση του Γίρι Ρούσονοκ απέτυχε να λάβει ψήφο εμπιστοσύνης στις 7 Αυγούστου κι έτσι η χώρα οδηγήθηκε στις εκλογές.

Τα κόμματα του απερχόμενου κυβερνητικού συνασπισμού υπέστησαν συντριπτική ήττα, αφού το μεν συντηρητικό-νεοφιλελεύθερο ODS (κόμμα που ίδρυσε το 1991 ο Βάτσλαβ Κλάους) και ο κεντροδεξιός συνασπισμός TOP09 απώλεσαν συνολικά 52 έδρες (από 94 στις 42), ενώ ο τρίτος κυβερνητικός εταίρος, το επίσης κεντροδεξιό κόμμα “Δημοσίων Σχέσεων” (!) VV, δεν κατόρθωσε καν να πάρει μέρος στις εκλογές, λόγω της ποινική δίωξης ηγετικών στελεχών του για το προαναφερθέν σκάνδαλο δωροδοκίας, που οδήγησε στην τελική διάσπαση του κόμματος.

Μπορεί οι σοσιαλδημοκράτες (CSSD) να κέρδισαν τις εκλογές, αλλά υπέστησαν και αυτοί μικρές εκλογικές απώλειες (απώλεσαν 6 έδρες σε σχέση με το 2010). Πραγματικοί νικη-

τές των εκλογών αναδείχθηκαν αφ’ ενός το νεοπαγές, φιλελεύθερο κόμμα ANO (“Ναι”), που ιδρύθηκε το 2011 από τον επιχειρηματία Αντρέι Μπάμπις και κατετάγη δεύτερο, βασίζοντας την προεκλογική του εκστρατεία στην αποδοκιμασία του πολιτικού συστήματος, και αφ’ ετέρου το Κομμουνιστικό Κόμμα Βοημίας-Μοραβίας (κομμα-μέλος της Ευρωμάδας GUE-NGL και παρατηρητής του ΚΕΑ), που αναδείχθηκε σε 3η δύναμη με ποσοστό 15% (κερδίζοντας 7 επιπλέον έδρες σε σχέση με το 2010).

Επίσης, αξιοσημείωτα αποτελέσματα κατέγραψαν το νεοπαγές, λαϊκιστικό κόμμα “Αυγή Άμεσης Δημοκρατίας” του ανεξάρτητου, πρώην Χριστιανοδημοκράτη Γερουσιαστή, Τόμιο Οκαμούρα, που επικεντρώθηκε σε ρητορική καταδίκης του πελατειακού κράτους και της “κλεπτοκρατίας”, και η Χριστιανοδημοκρατική Ένωση, που κατόρθωσε να εισέλθει στο Κοινοβούλιο.

Τα αναλυτικά αποτελέσματα:

Τσεχικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (CSSD): 20,45% (-1,63%) / 50 έδρες (-6)

Δράση Αγανακτισμένων Πολιτών (ANO): 18,6% / 47 έδρες (νέο κόμμα)

Κομμουνιστικό Κόμμα Βοημίας-Μοραβίας: 14,9% (+3,64%) / 33 έδρες (+7)

TOP09: 11,99% (-4,71%) / 26 έδρες (-15)

Πολιτικό Δημοκρατικό Κόμμα (OSD): 7,72% (-12,5%) / 16 έδρες (-37)

Αυγή της Άμεσης Δημοκρατίας: 6,88% / 14 έδρες (νέο κόμμα)

Χριστιανοδημοκρατική Ένωση-Τσεχικό Λαϊκό Κόμμα: 6,78% (+2,39%) / 14 έδρες (+14)

Το μετεκλογικό τοπίο στην Τσεχία είναι αβέβαιο και κανείς δεν μπορεί να προβλέψει με σιγουριά τη σύνθεση του νέου κυβερνητικού συνασπισμού. Οι Σοσιαλδημοκράτες (CSSD) εμφανίζονται έτοιμοι να συνομιλήσουν με όλα τα κόμματα πλην των δύο που συμμετείχαν στην προηγούμενη κυβέρνηση, αλλά ο επιχειρηματίας ηγέτης του ANO, Αντρέι Μπάμπις, αρνείται κατηγορηματικά ότι θα συμπράξει με το CSSD, επειδή το τελευταίο συμπεριλαμβάνει στο πρόγραμμά του την επιβολή φόρων στις τράπεζες και στα υψηλά εισοδήματα. Αναλυτές του Ρόιτερς συμπεριλαμβάνουν στα ενδεχόμενα ακόμη και το σχηματισμό κυβέρνησης μειοψηφίας από το CSSD, με ψήφο ανοχής από τους Κομμουνιστές και άλλες δυνάμεις. Σε κάθε περίπτωση, οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να διαρκέσουν μεγάλο διάστημα.

Πρώρες εθνικές εκλογές στο Λουξεμβούργο

Στις 20 Οκτωβρίου διεξήχθησαν πρώτες εθνικές εκλογές στο Λουξεμβούργο, μετά την παραίτηση της κυβέρνησης του Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, υπό το βάρος σκανδάλου παρακολούθησεων πολιτικών, στο οποίο ενεπλάκη η Κρατική Υπηρεσία Πληροφοριών της χώρας.

Το Χριστιανικό Κοινωνικό Λαϊκό Κόμμα (CSV) του Γιούνκερ κέρδισε και πάλι τις εκλογές, χάνοντας, όμως, 3 έδρες (σε σύνολο 60 εδρών του εθνικού κοινοβουλίου).

Από τα εννέα κόμματα που πήραν μέρος στις εκλογές, έξι εξασφάλισαν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση:

Χριστιανικό Κοινωνικό Λαϊκό Κόμμα (CSV): 33,7% / 23 έδρες (-3)

Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Λουξεμβούργου (LSAP): 20,3% / 13 έδρες (-)

Δημοκρατικό Κόμμα (DP): 18,3% / 13 έδρες (+4)

Πράσινοι: 10,1% / 6 έδρες (-1)

Εναλλακτική Δημοκρατική Μεταρρύθμιση (ADR): 6,6% / 3 έδρες (-1)

Αριστερά (Dei Lenk, κόμμα-μέλος του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αρι-

στεράς): 5% / 2 έδρες (+1)

Την Παρασκευή 25 Οκτωβρίου, ο Δούκας του Λουξεμβούργου ανέθεσε στον επικεφαλής του φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος (DP) και Δήμαρχο της πρωτεύουσας, Ξαβιέ Μπετέλ, την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης. Οι συνομιλίες του Μπετέλ με τους σοσιαλδημοκράτες (LSAP) και τους Πράσινους ξεκίνησαν την Τρίτη 29/10 και αναμένεται να ολοκληρωθούν στα τέλη Νοεμβρίου. Αν ευοδωθούν, θα είναι η πρώτη φορά μετά το 1979 που οι Χριστιανοδημοκράτες θα περάσουν στην αντιπολίτευση.

Θετικό αποτέλεσμα στις εκλογές κατέγραψε η Αριστερά (Dei Lenk), που έφτασε το 5% και κέρδισε μια επιπλέον έδρα, προτάσσοντας προεκλογικά την κοινωνική ατζέντα (μισθοί-συντάξεις). Εκτός κοινοβουλίου με ποσοστό 1,6% παρέμεινε το Κομμουνιστικό Κόμμα Λουξεμβούργου.

Για να μαθαίνετε τα νέα του Ινστιτούτου
Νίκος Πουλαντζάς εγγραφείτε στο μηνιαίο
ενημερωτικό δελτίο στέλνοντας μήνυμα στην
ηλεκτρονική διεύθυνση :

info@poulantzas.gr